

שיעור ארבעה-עשר

חזקת שלוש שנים

מראי מקומות: דף כט ע"א "אמר מר זוטרא" וכו' — תוספות, רמב"ן, רשב"א וריטב"א; רמב"ם, הלכות טוען ונטען, פרק יב הלכה ב — ראב"ד ולחם משנה שם; מרדכי לב"ב סימן תקכד; ריטב"א, ריש חזקת הבתים; שו"ת הרא"ש כלל צט אות ח; שער משפט סימן קמ ס"ק ז, ט.

"תנן: חזקת הבתים, והא בתים דביממא ידעי בליליא לא ידעי. אמר אביי: מאן מסהיד אבתים? שיבבי; שיבבי מידע ידעי ביממא ובליליא. רבא אמר: כגון דאתו בי תרי ואמרי אנן אגרינן מיניה ודרינן ביה תלת שנין ביממא ובליליא. אמר ליה רב יימר לרב אשי: הני נוגעין בעדותן הן, דאי לא אמרי הכי אמרינן להו זילו הבו ליה אגר ביתא להאי. אמר ליה: דייני דשפילי הכי דאינו, מי לא עסקינן כגון דנקיטי אגר ביתא ואמרי למאן ליתביה? אמר מר זוטרא: ואי טעין ואמר ליתו תרי סהדי לאסהודי ליה דדר ביה תלת שני ביממא ובליליא טענתיה טענה. ומודי מר זוטרא ברוכלין המחזירין בעיירות דאע"ג דלא טען טענינן ליה אנן". ובדברי מר זוטרא אלו נחלקו הראשונים. הרשב"ם כתב: "מילתא באפי נפשה היא, דפשיטא ליה למר זוטרא דאע"ג דבעו כל הנך אמוראי לעיל שלש שנים רצופות, אפילו הכי אין מחייבין את המחזיק להביא עדים שיעידו בפירוש על כל הימים והלילות, אלא יעידו סתם שראוהו דר שלש שנים, ומסתמא אם בימים דר בבית — אף בלילות דר בו, וקאמר מר זוטרא

דאי טעין מערער ואמר אייתי סהדי כו' טענתו טענה וצריך שיבואו עדים של לילות וימים, דכיון דטעין טענת ברי דקאמר אני ראיתיו שלא דר בלילות בביתי ולכך לא מחיתי ואין חזקתו חזקה ולכך אני אומר אייתי סהדי דדר בה תלת שנים בין ביממא בין בליליא, הילכך צריך להביא עדים להכחישו ולומר לו שהיה לו למחות". וריב"ם הקשה עליו: "כי לא טעין נמי אמאי לא נשאל מהן, כי שמא אינן יודעין על הלילות, שלא נוציא על פיהן שלא כדין, דבכל עדויות אנו דורשין יפה, וכאן נמי אמאי לא נחקור אותן מספק?". וכתבו התוספות: "ולאו פירכא היא, דכיון שהעידו על הימים, אפילו יאמרו אין אנו יודעים על הלילות, מסתמא כיון שדר בימים דר נמי בלילות, אם לא שטוען המערער שבודאי לא דר", והביאו את פירוש ר"ח "דמר זוטרא קאי אפירכא דרב יימר דפריך: נוגעין בעדותן הן, וקאמר מר זוטרא: אי טעין ואמר המחזיק ליתו תרי סהדי דדרו ביה שלש שנים ביום ובלילה ויהבו לי אגרא ונפקו ואזלו להו והנהו דדיירי ביה אחריני נינהו, טענתו טענה ולא נוגעין בעדותן הן, דהא לא דיירי בה השתא דמצי למימר להו הבו לי אגר ביתא, אלא אינהו אמרו דיירנא ואינהו אמרו פרענו, והפה שאסר הוא הפה שהתיר, דאי בעי אמרי לא דיירנא ביה, וליכא למימר דדילמא מכחיש להו, שהוא לא היה יודע כלל שהיו דרים באותו בית. ובסמוך לא גרסינן 'מודה מר זוטרא' אלא 'ומודה רבא' דבעינן ג' שנים ביממא ובליליא, אם הנך עדים הם רוכלים המחזרים בעיירות אע"ג דלא אמרו דדרו ביה שלש שנים ביממא ובליליא אלא אמרי בידינו היה זה הבית ג' שנים רצופות, אע"ג שימים רבים הם מחזרים בעיירות ולא היו לנים בזה הבית עדותן עדות". ור"ת פירש "דאביי ורבא תרוייהו סבירא להו דאין צריך להביא עדים על הימים ועל הלילות, ורבא לא אמר ביממא ובליליא אלא להוציא המקשה מסברתו ולא לפלוגי אאביי אתא, וקאמר מר זוטרא: אם אמר העידוני סתם שדרתי שלש שנים בחזקת ימים ולילות, אע"פ שלא ראו ממש כל הימים והלילות, אלא שבחזקת כן מחזיקין אותו שכל שעה שהיו נכנסין פעמים ביום ופעמים בלילה היו רואין אותו בביתו — טענתיה טענה... ומודה רבא והוא הדין מר

זוטרא ואביי ברוכלין המחזירין בעיירות אע"ג דלא טען טענינן ליה דאין צריכים להעיד שראו ממש, שהרי הם מחזירין בעיירות ואין יכולין להעיד על הראיה, אלא יעידו שבחזקתו היה זה הבית שלש שנים ימים ולילות". ובדברי הראשונים הללו יש להעיר שלוש הערות: ראשית, הריב"ם הקשה על פירושו של הרשב"ם: "כי לא טעין נמי אמאי לא נשאל מהן... דבכל עדויות אנו דורשין יפה, וכאן נמי אמאי לא נחקור אותן מספק?", ולכאורה קושיתו אינה מובנת, שהרי חז"ל ביטלו את דין הדרישה וחקירה בדיני ממונות. שנית, ר"ח כתב ש"לא גרסינן 'מודה מר זוטרא' אלא 'מודה רבא'", והקשה על כך הרשב"א: "מאי מודה רבא? והא כולי עלמא, בין אביי בין רבא בין רב הונא, כוליהו בעו סהדותא דיממא וליליא, ואמאי תלי ברבא?", ולבן כתב שפירוש זה "אינו מחזור", ויש צורך להבין את דברי ר"ח. וכמו כן יש צורך להבין את דברי ר"ת שכתב ש"אע"פ שלא ראו ממש כל הימים והלילות, אלא שבחזקת כן מחזיקין אותו שכל שעה שהיו נכנסין פעמים ביום ופעמים בלילה היו רואין אותו בביתו, טענתיה טענה", שכן לכאורה לא מובן מה היא חזקה זו?

לרמב"ם, שיטה מחודשת בהסבר דינו של מר זוטרא. הרמב"ם פותח ואומר: "הביא עדים שהיה דר בחצר זו שלש שנים או ששכרה שלש שנים — הרי זו חזקה. טען בעל החצר ואמר שמא לא שכן בה ביום ובלילה, או שמא אלו שהשכירו להם לא שכנו בה ביום ובלילה — הרי זו טענה; אומרים למחזיק או תביא עדים ששנים אלו גמורות ביום ובלילה או הסתלק". ולאחר מכן הוא מוסיף: "אפילו באו עדים ואמרו: לנו השכיר ואנו דרנו בה ביום ובלילה, וטען בעל השדה ואמר: יביאו עדים שדרו בה ביום ובלילה — צריכין אלו השוכרין להביא ראיה שדרו בה תמיד, שזה הדבר תלוי בהן, ואין תלוי בטענת המחזיק כדי שיעידו לו". הרמב"ם סובר כרשב"ם וכריב"ם שמדובר במקרה שהמערער דורש להביא את העדים, וזאת בניגוד להסברם של ר"ח ור"ת שהמחזיק הוא זה שמביא את העדים, אך הוא חולק על הרשב"ם בשני דברים: ראשית הוא מחדש שהמערער נאמן אפילו

בטענת שמא, וזאת בניגוד להסברו של הרשב"ם שמדובר בטענת ברי. ושנית, הוא אומר שהמערער נאמן לפסול את העדים שמעידים שהם שכרו את החצר, ועל המחזיק להביא עדים אחרים, ולכאורה לא מוכן מה הוא המקור לדין זה, ומה היא הסברה שבו? וכתב ה"מגיד משנה": "ודעת רבינו לפרש דהא דמר זוטרא קאי אתירוצא דרבא אפילו בסהדותא דשוכרן יכול לטעון הלה יביאו עדים שדר בה ביום ובלילה, ונתן טעם ומפני מה אין שוכרין נאמנין? לפי שזה תלוי בהן... ורבים מהמפרשים חלוקין עליו במ"ש שאין השוכרים נאמנין לומר: דרנו בה ביום ובלילה, דודאי כל היכא דנקטי אגרא בידיהו ואינן נוגעין בעדותן נאמנין הן... וזהו שכתב בהשגות: אמר אברהם ונתננו לו השכר, עד כאן" וכו'. וה"לחם משנה" מקשה קושיה נוספת: "קשה בהל' עדות פט"ו, שהזכיר רבינו שהשוכר נאמן להעיד כשלא נתן שכרו, אמאי נאמן? הא הוי דבר שהוא תלוי בהם", ואם כן לכאורה יש סתירה בדברי הרמב"ם, ויש צורך להבין את דבריו.

והנה, ההבדל הראשון שבין שיטת הרמב"ם לשיטת הרשב"ם הוא שלשיטת הרשב"ם יכול המערער לטעון טענת ברי בלבד, ואילו לשיטת הרמב"ם יכול המערער לטעון אף טענת שמא, ויש צורך להבין מה הוא הסבר שיטתו של הרמב"ם, שכן הרשב"א (ד"ה גירסת הספרים) הקשה על דבריו "דאם אתה אומר דכל מעיד סתם דר ביה תלת שנין בין ביממא בין בליליא מעיד והכל בכלל עדותו, א"כ אפילו בתובע רוצה אני שיעיד בפירוש על הלילות כבימים למה משגיחין בו? והלא כבר העידו. ואם אתם אומרים שמשגיחין בו, א"כ אף אתה חושש שאין בסתם עדותן ימים ולילות, וא"כ אפילו לא טען, ניקום וניטעון, שהרי חוקת הבתים שלש שנים גמורין ימים ולילות הוא" וכו'. ועוד צריך להבין מה היא קושיית הריב"ם על שיטתו של הרשב"ם: "דבכל עדויות אנו דורשין יפה, וכאן נמי אמאי לא נחקור אותן מספק?" הרי חז"ל ביטלו את דין הדרישה וחקירה בדיני ממונות. ונראה להסביר שהריב"ם אינו מקשה מדין דרישה וחקירה הרגיל. דין דרישה וחקירה הרגיל קיים כאשר ישנה עדות שלמה, ואנו רוצים

לברר את פרטי העדות, כגון: מתי ואיך, אולם אצלנו מדובר שהעדות עצמה אינה שלמה, ואנו רוצים לברר האם ישנה כאן עדות שלמה — גם על הלילות, ולכן אין להקשות על כך מתוך כך שחז"ל ביטלו את דין הדרישה והחקירה. ולפי זה ניתן להבין גם את שיטת הרמב"ם. הרמב"ם כתב שהמערער נאמן גם בטענת שמא, וחרשב"א הקשה עליו שאם כן גם אם הוא אינו טוען — אנו נטעון לו. ולפי הסברנו, שאין מדובר פה על דין דרישה וחקירה רגיל, ניתן להבין את הדבר. שכן לפי הסברנו שאין מדובר פה על דין דרישה וחקירה רגיל, ניתן להבין שאף על פי שבדרך כלל טענת שמא אינה מועילה, אולם כאשר המערער מפקפק בעצם העדות — הרי דומה הדבר לדין מרומה, שלא ביטלו בו חכמים את דין הדרישה וחקירה, ולכן הוא נאמן. אולם כאשר המערער עצמו אינו מפקפק בעצם העדות, אין אנו עושים זאת.

וחידושו השני של הרמב"ם היה שהמערער נאמן לפסול את העדים שמעידים שהם שכרו את החצר, ועל המחזיק להביא עדים אחרים. והקשה על כך בעל ה"שער משפט" (ס"ק ז): "למה שבק הרמב"ם במאי דעסיק ביה והוא המחזיק כמ"ש לעיל מיניה 'אומרים למחזיק או תביא עדים או תסתלק' ונקט שצריכים השוכרים להביא ראיה? ועוד, למה להו להשוכרים להביא ראיה? הלא השכירות בידם, ומאי נ"מ להו למאן נתביה"? ואם כי בהמשך (ס"ק ט) הוא תירץ שהעדים צריכים להביא ראיה מכיוון שהם "עצמם מעידים שזה שהשכיר להם החזיק ג' שנים, אלא שאינם נאמנים בעדותם מפני שהם נוגעים בדבר, אבל מ"מ נגר עצמם הרי הודו שהמשכיר להם החזיק שני חזקה ונטל השכירות כדין, דהודאת בעל דין כמאה עדים דמי, וא"כ אף שצריכים לחזור ולשלם להמערער, אין זה אלא גזלן בעלמא, ואין לחייב בזה את מי שהשכיר לו שנטל השכירות כדין, ודמיא למוכר לחבירו שדה או פרה באחריות ושוב נטלו ממנו בעדים והלוקח מכיר שהוא דאבהתיה או בת חמורו של המוכר ושלא כדין נטלו ממנו, שאין לו על המוכר כלום" וכו', ומכיוון שלולי הראיה הם יצטרכו לשלם גם למשכיר וגם למערער — לכן הם צריכים להביא ראיה, כדי

להיפטר מן התשלום הכפול, אולם מכל מקום קשה "ל"ל להרמב"ם זאת, ולא כתב בפשיטות שצריך המחזיק להביא ראיה לכך? ועוד קשה על דינו של המרדכי שכתב "דאם אחד תובע לחבירו הפקדתי בידך, והוא אומר שליש עשיתני ליתנו לפלוני, דאין נאמן לומר שליש אני וצריך להשבע היסת" מכיוון שהוא אינו עד אלא בעל דבר. ולכאורה קשה מדוע הוא אינו נאמן? הרי הגמרא אומרת "דאי נקיטי אגר ביתא ואמרו למאן ניתביה, לא הוי נוגעין בעדותן". ותירץ בעל ה"שער משפט" ש"אף שהם פסולים לגבי עצמם מחמת שהם בעלי דבר, מ"מ נאמנים לגבי המחזיק להעיד לו משום דפלגין דבוריהו", וזו היא כוונת הרמב"ם ש"אם תבע השוכרים בעצמם שישלמו לו השכירות, בכה"ג צריכים אלו השוכרים להביא ראיה שדרו בה תמיד, כיוון שזה הדבר תלוי בהן ואינו תלוי בטענת המחזיק שיעידו לו, א"כ הרי הם בעלי דינים ואינם נאמנים לגבי עצמם וצריכים לשלם להמערער, אבל נגד המחזיק בודאי נאמנים כשהשכר בידם משום דפלגין דבוריהו, וכמ"ש הרמב"ם בפט"ו מה"ע" וכו', מה שאין כן בדינו של המרדכי, שם לא ניתן לומר ש"פלגין דבוריהו". ולכאורה אין מובנים לא קושיתו של בעל ה"שער משפט", ואף לא תירוצו. בעל ה"שער משפט" הקשה על דינו של המרדכי "דאם אחד תובע לחבירו הפקדתי בידך, והוא אומר שליש עשיתני ליתנו לפלוני, דאין נאמן לומר שליש אני וצריך להשבע היסת", מתוך הגמרא שלנו, ולכאורה אין דמיון בין הדינים. הגמרא אצלנו מדברת על מציאות שבה השוכר מעוניין לשלם את דמי השכירות לאחד מן הצדדים, וכל השאלה היא רק למי לשלם זאת, ולכן הוא נאמן. ואילו המרדכי מדבר על מציאות שבה הוא מסרב להחזיר את הפיקדון בטענה שהפיקדון הושלש אצלו, והמרדכי מוסיף שלאחר מכן הוא טוען שאשתו הזכירה לו שהפיקדון שייך לאדם אחר, ומכיוון שהוא מסרב להחזיר את הפיקדון — זו היא כפירה, ולכן הוא חייב להישבע. וישנו הבדל נוסף בין שני הדינים. המרדכי מדבר על מציאות שבה הנפקד הוא ודאי בעל דין של התובע, שכן הוא ודאי נתן לו את הפיקדון, וכל השאלה היא רק לשם מה הוא נתן אותו, ולכן הוא חייב שבועה. ואילו הגמרא אצלנו

מדברת במציאות שבה לא ברור שהשוכר הוא אכן בעל דין של המערער, וייתכן שאין כל קשר ביניהם, ולכן הוא נאמן בדבריו. ואף תירוצו של בעל ה"שער משפט" אינו מובן. בעל ה"שער משפט" מתרץ ש"אף שהם פסולים לגבי עצמם מחמת שהם בעלי דבר, מ"מ נאמנים לגבי המחזיק להעיד לו משום דפלגינן דבוריהו", ולכאורה לא מובן כיצד ניתן לומר פה ש"פלגינן דבוריהו"? הרי הדין של "פלגינן דבוריהו" קיים רק כאשר הוא אינו גורם לסתירה בין שני הפסקים, ואילו אצלנו לא ייתכן לפסוק גם שהחצר הייתה שייכת למערער, וגם שהם ישלמו למשכיר, שכן אלו הם שני פסקים הסותרים זה את זה.

ואף המשך דבריו של בעל ה"שער משפט" אינו מובן. בהמשך כותב בעל ה"שער משפט" שאף על פי שאיננו מאמינים לעדים הנוגעים בעדותם, אלא למערער, מכל מקום הם חייבים לשלם גם למחזיק, מכיוון שהם הודו בהודאת בעל דין שהם חייבים לשלם לו, ואם כן הם חייבים לשלם פעמיים. ולכאורה דבריו אינם מובנים, שהרי אם מכל מקום הם צריכים לשלם פעמיים, הרי אין הם נוגעים בעדותם, שכן עדותם לא תעלה ולא תוריד, ומכל מקום הם יצטרכו לשלם פעמיים, והגמרא לא הייתה צריכה לתרץ "דנקיטי אגר ביתא ואמרי: למאן ליתביה?", שהרי גם אם הם כבר שילמו הם אינם נוגעים בעדותם. ועוד קשה: כיצד בעל ה"שער משפט" מדמה את המקרה שלנו למקרה של מי שמכר לחברו שדה או פרה באחריות ושוב נטלו ממנו בעדים, והלוקח מכיר שהוא דאבהתיה או בת חמורו של המוכר, ושלא כדין נטלו ממנו, שאין לו על המוכר כלום? הרי שם הוא מכיר שהשדה או הפרה היו שייכים למוכר, ואילו אצלנו אין הוא יודע שהחצר הייתה שייכת למשכיר, אלא רק שהוא החזיק בה שלוש שנים. ואם כי מספק אנו נותנים את החצר למי שהחזיק בה שלוש שנים, אולם אין זו ראייה שאכן החצר שייכת לו בוודאות, וייתכן שהוא גזל אותה במשך שלוש שנים, ולכאורה ניתן לומר שאמנם כאשר הוא מכיר שהשדה או הפרה היו שייכים למוכר זו הודאת בעל דין, אולם כאשר הוא יודע רק שהמשכיר החזיק בה שלוש שנים אין זו

הודאת בעל דין, והוא אינו צריך לשלם למשכיר. ואם כי ניתן לתרץ ולומר שאמנם אין בחזקת השלוש שנים וודאות, אולם יש בה משום דין "הוחזק", וכפי שהגמרא אומרת לגבי איש ואשה שהוחזקו כנשואים, שסוקלים ושורפים על החזקות, ובית הדין יכול לסקול על פי ההתנהגות הרגילה של איש ואשה נשואים, כך גם בחזקת השלוש שנים יכול בית הדין לפסוק על פי המקובל. ולדין ה"הוחזק" הזה יש מקור בדברי הרא"ש, וזהו גם ההסבר בדברי ר"ת שכתב ש"אע"פ שלא ראו ממש כל הימים והלילות, אלא בחזקת כן מחזיקין אותו, שכל שעה שהיו נכנסין פעמים ביום ופעמים בלילה היו רואין אותו בביתו — טענתיה טענה". ואף בדברי הרשב"א (בדף מב ע"א, ד"ה הא דתניא) שכתב "דאפילו בקטן עלתה לו חזקה", ו"אע"פ שהוא קטן הרי מקבלין עדים שלא בפניו", ולכן "תינוק שתקף בעבדיו וירד לתוך שדה חבירו ואמר שלי הוא, אין אומרים נמתין עד שיגרל, אלא מוציאים מידו, ולכשיגריל אם יש לו עדים יביא עדיו ונראה", נראה להסביר שחזקתו מועילה מדין ה"הוחזק". וכך גם נראה להסביר את המחלוקת שמביא הריטב"א בתחילת הפרק, האם חזקת השלוש שנים מועילה רק אם הוא יושב גם עתה בשדה, או שהיא מועילה אפילו אם עתה הוא כבר אינו יושב בשדה, ולומר שאם הוא ישב בה בעבר שלוש שנים, כולם יודעים שהיא שייכת לו, ויש לו דין "הוחזק". אולם למעשה, אצלנו דין ה"הוחזק" אינו מועיל, שכן גם אם הוא הוחזק בנכס, מכל מקום אין כאן הודאת בעל דין, ואין כאן ודאות שהנכס שייך לו, ואי אפשר לחייב את השני לשלם לו על סמך דין זה.

ונראה להסביר את דברי הרמב"ם, שהשוכרים הם נוגעים בעדותם, בדרך שונה. הרשב"א הקשה על הסברו של ר"ח: "מאי מודה רבא? והא כולי עלמא, בין אביי בין רבא בין רב הונא, כוליהו בעו סהדותא דיממא וליליא, ואמאי תלי ברבא?". ועוד קשה: כיצד מר זוטרא מודה ברוכלים המחזירים בעיירות דאף על גב דלא טען טענינן ליה אנן? אמנם המחזיק נאנס ולא היה בבית, אולם מכל מקום אין זה שונה מאונס רגיל שאינו הופך להיות לחזקה, ואי אפשר לגרום למערער

הפסד על סמך זה. והנה, הרשב"א הקשה על דברי רב אשי "דנקטי אגרא ביריהו ואמרי למאן נתיביה", ואמר: "א"כ היאך עלתה לו חזקה בכך? והא קיימא לן דעיקר חזקה הכנסת פירות לבית, וזה עדיין לא אכל פירותיהן ועדיין ביד שוכרין הן", והביא את תירוץ הראב"ד "שכתבו שטר חוב על השכר", אך הוא עצמו חלק על כך וכתב: "ואין צורך לכל זה, לפי שאין השכר פירות הבתים, אלא תשמיש הבתים הוא פירותיו, והרי שוכרין אלו אכלו פירותיו מחמתו ובשליחותו, ואפילו השאילו לאחרים עלתה לו חזקה". לדעת הראב"ד הפירות שהחזקה מתבססת עליהם הם שטר החוב, ואילו לדעת הרשב"א הפירות הם השימוש בבית שנעשה בשליחותו של המשכיר, והנפקא מינה ביניהם היא כאשר הוא השאיל את הבית לחברו: לדעת הראב"ד אין כאן חזקה מכיוון שאין כאן שטר חוב, ואילו לדעת הרשב"א זו היא חזקה מכיוון שחברו השתמש בבית בשליחותו. אך בין לפי הראב"ד ובין לפי הרשב"א קיים בדברי רבא חידוש גדול, והוא שאף על פי שהמחזיק עצמו אינו משתמש בבית, אלא מישוהו שבא בשליחותו — זו היא חזקה. ולדעת הראב"ד החזקה מועילה גם אם השוכר אינו משתמש בבית בפועל, מכיוון שגם אם הוא אינו משתמש בבית בפועל, מכל מקום הוא מעלה למשכיר את דמי השכירות, והמשכיר אוכל את פירות הבית. וניתן להסביר שעל כך מסתמכת הגמרא באמרה שברוכלים המחזירים בעיירות — זו היא חזקה, אף על פי שהם אינם יושבים בבית בפועל, מכיוון שמתוך דברי רבא נמצאנו למדים שאין צורך לשבת בבית בפועל, אלא גם אם הם אינם יושבים בבית בפועל — זו היא חזקה, אם הם מעלים שכר. אך לפי זה יש צורך לגרוס "ומודה רבא" ולא "ומודה מר זוטרא", שכן רק רבא דיבר על מציאות של שוכר ומשכיר שבה עצם העלאת השכר היא חזקה על אף שאין הוא יושב שם בפועל, ולא מר זוטרא, ולפי זה מובנת גרסת ר"ח. ואם כן מובן גם שאין אנו מפסידיים את המערער ללא הצדקה, שכן במקרה כזה המחזיק אוכל פירות גם אם השוכר לא היה בבית בפועל, וזו היא חזקה רגילה. ואם כי יש צורך להבין כיצד יסביר זאת הרשב"א, אולם לדעת הראב"ד מובן הדבר.

ולפי הסברם זה, של הראב"ד והרשב"א, ניתן להבין גם את דברי הרמב"ם. הרמב"ם כתב שכאשר "באו עדים ואמרו: לנו השכיר ואנו דרנו בה ביום ובלילה, וטען בעל השדה ואמר: יביאו עדים שדרו בה ביום ובלילה — צריכין אלו השוכרין להביא ראיה שדרו בה תמיד, שזה הדבר תלוי בהן, ואין תלוי בטענת המחזיק כדי שיעידו לו", וזאת על אף שבדרך כלל שליח נעשה ער, מכיוון שאצלנו כל החזקה מבוססת על מעשיהם. בדרך כלל אין מעשיו של השליח אלא מעשים טכניים, כגון מסירת כסף הקידושין לאשה, אך את עצם המעשה עושה המשלח, ואילו אצלנו כל החזקה מבוססת על כך שהם השתמשו בבית ונתנו את כסף השכירות למחזיק, ולכן אין הם נאמנים על כך, אלא הם צריכים להביא עדים אחרים. ואם כי שאר הראשונים חולקים על כך וסוברים שאין הם נוגעים בעדותם מכיוון שהם לא ירויחו מעדותם דבר, אולם הרמב"ם סובר שמכיוון שכל החזקה מבוססת על מעשיהם — אין הם נאמנים להעיד עליה.

ולפי זה ניתן יהיה לתרץ גם את קושית ה"לחם משנה". ה"לחם משנה" הקשה מדוע בהלכות עדות אומר הרמב"ם שהשוכר נאמן להעיד כשלא נתן שכרו, ואילו אצלנו אומר הרמב"ם שאין העדים נאמנים? ואם כי בפשטות ניתן לתרץ ולומר שאצלנו מדובר שהמערער תובע את השוכרים, ואילו בהלכות עדות מדובר שהוא תובע את המשכיר, אולם ניתן גם לומר שיש הבדל בין שדה לבית. בדין שלנו מדבר הרמב"ם על בית, ובבית, לדעת הראב"ד, אין אנו מחייבים את השוכרים על עצם השימוש, אלא על זכות השימוש, וגם אם הם לא השתמשו בבית הם חייבים לשלם, ומכיוון שאנו דנים על התשלומים שלהם — לכן הם נוגעים בעדותם ואינם נאמנים. אולם בשדה אנו מחייבים את השוכרים על אכילת הפירות, ורק אם הם אכלו פירות הם חייבים לשלם, ומכיוון שהדיון הוא לא על התשלומים אלא על אכילת הפירות — לכן אין הם נוגעים בעדותם והם נאמנים.